בודקו שכונות *אבדה בו שכבת זרע חדש בודקו במחט שחוק בודק ברחמה תנא אין שכונה פחותה משלש אצבעות *ת"ר ^בגד שאבד בו כלאים הרי זה *לא ימכרנו לעובד כוכבים ולא יעשנו מרדעת לחמור ^אבל עושה ממנו תכריכין למת אמר רב יוסף זאת אומרת מצות בטלות לעתיד לבא א"ל אביי ואי תימא רב דימי והא א"ר מני א"ר ינאי לא שנו אלא לספדו אבל לקוברו אסור א"ל לאו איתמר עלה א"ר יוחנן ^אפילו לקוברו ור' יוחנן לטעמיה *דא"ר יוחנן מאי דכתיב °במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא ^בגד שאבד בו כלאים צובעו ומותר א"ל רבא לרפרם בר פפא מנא ליה לסבא הא א"ל מתני' היא דתנן בודק עד שמגיע לסלע ואי ליכא אימר עורב נטלה הכי נמי עמרא וכיתנא בהדדי לא סליק להו צבעא וכיון דלא ידיע אימר מנתר נתר אמר רב ארא בריה דרב ^יבא משמיה דמר זוטרא האי מאן דרמי חוטא דכיתנא בגלימיה דעמרא ונתקיה ולא ידע אי נתיק אי לא נתיק שפיר דמי מ"ט מדאורייתא שעטנז כתיב *עד שיהיה שוע טווי ונוז ורבנן הוא דגזרו ביה וכיון דלא ידע אי נתקיה שרי מתקיף לה רב אשי אימר או שוע או טווי או נוז והלכתא כמר זוטרא מדאפקינהו רחמנא בחדא לישנא ת"ר בגד צבוע מטמא משום כתם רבי נתן בר יוסף אומר ^אינו מטמא משום כתם שלא תקנו בגדי צבעונין לאשה אלא להקל על כתמיהן תקנו מאי תקינותו אלא שלא הותרו בגדי צבעונין לאשה אלא להקל על כתמיהן הותרו מכלל דאסירי אין א) ^דתנן בפולמוס של אספסינוס גזרו על עטרות חתנים ועל האירוס בקשו לגזור על בגדי צבעונין אמרי הא עדיפא כדי להקל על כתמיהן: **מתני'** ב) ^שבעה סמנין מעבירין על הכתם רוק תפל ומי גריסין ומי רגלים ונתר ובורית

קמוניא

תהלים פח

א) סוטה מט. גיטין ז. ב) סנהדרין מט: פ"ש וזבחים לה.

בודקו שכונות שכונות. כל שלש ושלש אצבעות לבד: במחט. מקום הזרע קשה והמחט מתעכב ליכנס בו: חדש אין נבדק בחמה לפי שהוא עב ומהודק אבל שחוק נבדק בחמה שוטחו כנגד עיניו מקום הזרע הוי סתום ואין החמה נראית כנגדו כל כך: שאבד בו כלאים. תורה אור שלא היה מכיר חוט הצמר בבגד הפשתן נותקו וכשר: לא ימכרנו לעובד כוכבים. דלמא הדר עובד כוכבים ומזבן ליה לישראל: צובעו ומותר. שעל ידי הצבע הוא ניכר כדמפרש עמרא וכיתנא לא סליק בהו צבעא כי הדדי שהפשתן קשה לקבל הצבע יותר מן הצמר ואי לא מינכר בצבעא תלאי נפל: מנליה לסבא הא. דסמכינן אהכי: שוע. לשון חלק תרגום של חלק* שעיע. כלומר שיהו שלוקין יחד במסרק: וטווי. יחד: ונוז. ארוג. ורבנן הוא דגזור בארוג שלא שוע וטווי: להקל על כתמיהן. שאין הכתם ניכר בו כמראה דם גמור: בפולמוס. חיל: אירוס. מפרש בגמרא בסוטה (דף מט:) טבלא דחד פומא והיינו זוג המקשקש: **מתני'** מעבירין על הכתם. שאין הדם בטל עד שיעבירו כולן עליו: רוק תפל. לקמן מפרש שלא טעם כלום כל אותו היום קודם לכן והיינו תפל בלא טעם: מי גריסין. מפרש לקמן:

בודקו שכונה שכונה. תימה דמשמע דאם לא נמצא טהור ותימה דאמר לעיל נר"מ כל דבר שבחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו עד שיודע לך טומאה היכן היא ואפילו רבנן לא פליגי אלא גבי דם כדאמרן לעיל הא דם מהיכא אתי וי"ל דהכא נמי דמי לגל דשמא מעלמו הלך או נתכבס על ידי שום דבר ולא אדעתיה ואפשר דאפילו ר"מ מודה הכא דשכיח טפי מלאמר שרב בא ונטלה: **בגד** שאבד בו כלאים לא ימכרנו לעובד כוכבים. וא"ת וליבטיל ברובא כדפרכינן בסוף תמורה (דף לג.) גבי שער נזיר שארגו בבגד ידלק וליבטיל ברובא ומשני בלפריתא שארג בו נורא לפור דחשיב ולא בטיל וי"ל דלא שייך בטול ברוב א) אלא כשהאיסור מעורב בהיתר אבל כלאים ששניהם היתר ונאסרין על ידי תערובות כך אסור המרובה כמו המועט: **לא** ימכרנו לעובד כוכבים. פרש"י דנקט אבד שאם היה מכירו נותקו מן הבגד ומותר וכן י"ל שהיה מותר למוכרו לעובד כוכבים אם היה ניכר אף בלא נתיקה וכן לעשות מרדעת לחמור וכל שכן תכריכים למת כיון שהכלאים ניכרין לא קני ליה ישראל מעובד כוכבים וכן המרדעת לא חיישינן דלמא מימליך לעשות בגד כדתנן במסכת כלאים (פ"ט מ"ד) מרדעת החמור ותכריכי המת אין בהם משום כלאים אי נמי לא חיישינן בשדה מרדעת שיעלנה על כתפו דתנן התם סיפא לא יעלה את המרדעת על כתפו ואפי' להוליך בה את הזבל אבל בהצעה לא נזירין האיל ואין דרכה בהעלאה דמן התורה לא אסור אלא העלאה אבל להציעו תחתיו שרי ורבנן גזרו אפילו עשר מצעות זו ע"ג זו בשאר כלאים אסור העלאה ואין דרכו בהעלאה שרי להציעו תחתיו ואפילו מדרבנן ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בהן אבל אבד בו כלאים אסור למרדעת אע"ג דאין דרכו בהעלאה והיינו טעמא דתנן במסכת כלאים (שם מ"ב) הכרים והכסתות אין בהם משום כלאים ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בהן לפי שאין דרכן בהעלאה לא גזרו חכמים בהצעתן ובמרדעת נמי בעינן שלא יהא בשרו נוגע בהם דמו ליכא למיחש לכריכה נימא: **אבל** עושה אותם תכריכין למת. וכל שכן אם לא אבד ואבד דנקט לרבותא דאע"ג דאסורה כדפרישית דתכריכי המת שרו כדאמר במסכת כלאים (פ"ט מ"ד) תכריכי המת אין בהן משום כלאים דכיון דאסורי בהנאה לא מתמשי בהו ולא אתי לזבוני לעובד כוכבים וא"ת והאיכא לועג לרש שמלבישו בדבר האסור ומראה לו שאין לו עוד חלק במצות כדאמר בהתכלת (מנחות דף מא.) גבי ציצית והיינו טעמא ולאו רמינן ליה משום לועג לרש ופרשב"ם דאין בו איסור ואפילו לחי כי האי גוונא שאין המת נהנה בו וקשה דהא ציצית נמי אין החי חייב בו אם אין בו הנאת לבישה ותוכרי כסות דפטירי מכלאים פטורים נמי מציצית ומפרש רבינו תם דדוקא שייך לועג לרש בציצית משום דשקולה כנגד כל המצות כדנפקא לן במנחות (דף מג:) וזכרתם את כל מצות ה' והא דאמר בפרק מי שמתו (ברכות דף יח.) דליה לכנפך דלא לימרו למחר באין אלינו ועכשיו מלעיגים אותנו אע"ג דיש למתים ציצית מכל מקום מה שאנו מרגיעים עלמנו בפניהם מקיימי מצות והם אינם מצווין קרי לועג לרש ואם תאמר ועכשיו שאנו רגילין להסיר ציצית מטליתות המתים היאך הוא זה והא אמרינן במנחות (דף מא.) שלכתחילה צריך ליתן ציצית בבגדי המתים משום לועג לרש וכמתי מדבר מוכח בהמוכר הספינה (ב"ב דף עד.) שהיה להם ציצית מיהו מהא לא קשה שבכל ט' באב היו נכנסים בקבריהם חיים ולאחר הכרוז יצא הבדלו חיים מתוך המתים כדאיתא באיכה רבתי אבל על מנהגנו יש לתמוה מכח ההיא דהתכלת (מנחות דף מא.) ואור"י דבימי חכמים שבלן היו לובשים ציצית אם לא היה להם גם כמותם לעג גדול היה שדומה כמו שהיו אומרים האיל ומה אין צריך עוד ציצית אבל עכשיו שאין הכל לובשים ציצית בחייהם אם ישימו ציצית לטלן הוא יותר לועג לרש שבחייו לא קיים ובמותו יקיים ואם ישים למי שהיה לו בחייו ולא למי שלא היה לו יתביישו החיים כדאיתא בפ' בתרא (לקמן דף עא.) בראשונה היו מטבילין על גב נדות מתות והיו החיות מתביישות התקינו שיהו מטבילין על הכל ועוד יש קצת סמך למנהגנו שמסירין ציצית ממסכת שמחות (פי"ב) שאבא שאול טוה את בנו קברוהו תחת מרגלותיו של אביו והתירו תכלת מטליתו מיהו מטעמא של אבא שאול לא נתברר ב): **אמר** רב יוסף זאת אומרת מצות בטלות לעתיד לבא. תימה אמאי לא קאמר רב יוסף מילתיה אמתניתין דכלאים דתנן בהדיא תכריכין למת אין בהם משום כלאים ויש לומר דמהך מתניתין לא משמע אלא שכל זמן שהוא מת אין עליו משום איסור כלאים אבל הך דקתני דלכתחלה עושה לו תכריכין מכלאים אע"פ שכשיעמוד לעתיד יעמוד במלבושיו שנקבר בהן שמע מינה שמצות בטלות לעתיד לבא: **שוע** טווי ונוז. פירש"י תרגום של חלק שעיע שחולקין אותו יחד במסרק וטווי יחד ונוז ארוג ורבנן גזור בארוג בלא שוע וטווי וקשה דא"כ כלאים בציצית היכי משכחת לה דאיצטריך קרא למשרי והלא חוטי תכלת מתוקן במסרק וטווי לבדם וע"ק דאי נוז ארוג הוא מאי פריך ואימא או שוע או טווי או נוז הלא כלאים בלא נוז שהאריגה היא האיסור ועוד דלמה לי קרא דנוז לאריגה מיחדו נפקא דדרשינן מינה ג) שתי תכיפות וכל שכן ארוג ומפרש רבינו תם דמדאורייתא שעטנז כתיב עד שיהיה שוע טווי ונוז שוע כל אחד לבדו וכן נמי טווי וכן נוז לבדו ואחר כך יחדיו לחברם ופירוש נוז היינו שזור כדאיתא במשניות (כלאים פ"ט מ"ח) נח נלוז ומליז הוא לאביו שבשמים ואלמוד"ש הוא בלע"ז לשון עקש ופתלתול (דברים לב) ומשום הכי איצטריך קרא למשרי כלאים בציצית שחוטי ציצית שזורין כדאיתא בספרי פתיל תכלת טווי ושזור אין לי אלא תכלת לבן מנין אמרה תורה תן תכלת ותן לבן מה תכלת שזור אף לבן שזור וארוג נפקא לן מיחדו כדפרישית ותוספ' דליגא מיירי בגלא נשזר ופריך ואימא או שוע כל אחד לבדו ואחר כך תחברם או טווי כל אחד לבדו ואחר כך תחברם או נוז כל אחד לבדו ותחברם אחר כך ומשני דהלכה כמר זוטרא מדאפקינהו קרא בחד לישנא: [וע"ע תוס' יבמות ה: ד"ה עד שיהא]:

לאמר

א) [צ"ל ר' מאיר לר' יוחנן] ב) [וע"ע תוס' כריתות יח. ד"ה למחר ותוס' פסחים פ: ד"ה אבל ותוס' ב"ב עד. ד"ה פסק ותוס' פ"ז סב: ד"ה אבל] ג) [יבמות ה:]

תוספי הרא"ש

תניא לר' יונתן דליית שלא יאמרו למחר באין אצלנו ועכשיו מלעיגין עלינו ראשי' אם היו משימין ציצית בתכריכי המת איכא לעג שמראין עצמן כמקיימי מצות והמתים אינם יכולין לקיים ומתי מדבר אין קשה לפנת שלנו דאמרינן בב"ב פרק הספינה גבי רבה בר בר חנה שנטל ציצית מכנפיהם אלמא שמטילין ציצית למתים. שאני התם שהיו מכניסין חיים בקבריהם ובבק־ רות הכרוז יצא הבדלו החיים מן המתים. אומר ר"ת ששמעו מזקני(לוסיה) [לותיר] משום שציצית מצוה גדולה היא והוי כמו עדות שקיים את התורה כדאיתא במדרש לדור תם חסר וא"ו לדורותם ואין הדור הזה ראוי לאותו עדות. וי"ל כי בימיהן היו לכולם טליתות בן ד' כנפים וכיון שהיו להם בחייהם היו שישים גם במותם אבל עכשיו שאין לכולם בחייהם לא יתכן שיעשו לו במותו מה שלא עשה בחייו. ואי תימא יעשו לאותו שהיו לו בחייו נמצא אחרים מתביישים. והכי"ל אמרינן לקמן בפרק בתרא בתחלה. היו מטבילין כלים על גבי נדות מתות והיו נדות חיות מתביישות התקינו שיהו מטבילין על הכל. וכ"ת דלא דמי להך דהכא דנכספו מפני שעשו עבירה שלא הניחו בחייהן הא ליתא דאין כל כך עבירה דלא חייבה תורה לעשות ציצית אלא מי שיש לו טלית בת ד' כנפות דהא דאמרינן בפ' התכלת א"ל מלאכא לרב קטינא סרבלא בסיתוא וסדינא בקייטא מצדקי לטיפטר נפשי' מציצית ופסיק התם דבעידן ריתחא ענשי עלה היינו דוקא בזמן שכל לבושן היה בטלית בת ד' כנפות ולכך השישה טלית פטורה מיניש. אבל השתא שכל מלבושינו אין לו ד' כנפות אמר' בעידן ריתחא לא [illegible] נכון לכל ירא שמים לקנות טלית בת ד' כנפות לחייב עצמו בציצית שהיא מצוה גדולה וחשובה [illegible] וכי משה רבינו והוה רחוק ליכנס לארץ לאכול מפריה ולשבוע מטובה אלא כך אמר משה [illegible] מתקיים על ידם יתקיימו על ידי. שי"ל כי סמך לדבר במסכת שמחות דקאמר והתם אבא שאול [illegible] תחת מרגלותיו של אבא והתירו תכלת מטליתו א). ועל פי ספרים והמרצונים אנו עושים [illegible] ויחל משה בתענית ובמנחה קאמר בברכות וקללות וכן איתא במגילה ר"ח אב שחל להיות [illegible] חזון ישעיהו ואנו נוהגין על פי מדרש פסיקתא לומר חזון ישעיהו בשבת שלפני ט' באב; [illegible] בטילות לעתיד לבא. תימה שלא אמר דבריו על המשנה ו"ל משום דבברייתא קתני עושין [illegible] לכתחלה: לא שנו אלא לספדו דבעולם הזה לאו בר מצוה הוא אבל לקוברו אסור דלעתיד [illegible] בלבושיהם יתחייבו במצות: שוע טווי ונוז. פרש"י שיהיה הצמר והפשתן מתוקנים יחד

תוספי הרא"ש

בסמרק ושוזר יחד ונוז היינו ארוג. וקשה דא"כ אמאי תצריך להתיר כלאים בציצית והלא התכלת צריך להיות סרוק לבדו וטווי לבדו. וי"מ שוע לבד וטווי לבד ונוז יחד דהיינו ארוג. וקשה דא"כ אמאי הוי האי חוטא דכיתנא בגלימא דעמרא ספקא דרבנן והלא כל אחד הוה שוע לבד וטווי לבד וארוג יחד ודווקא הוא לסור דבאורייתא לא הוה שוע או לא הוה טווי ועוד מאי פריך ואימא או שוע או טווי או נוז דשוע ולא נוז לאו בגד הוא כיון שאינו ארוג. ואין לפרש ואימא שוע בהדי נוז או טווי בהדי נוז או נוז להודיה דא"כ שוע וטווי דכתב רחמנא למה לי כיון דבנוז להודיה חייב. ועוד מאי שנא שוע וטווי דקאי על כל חד וחד ונוז קאי אצמר ופשתים בהדי הדדי. ועוד היכי משכחת לה נוז להודיה בלא שוע ובלא טווי. ועוד אמאי צריך קרא לארוג הא מיחדו נפקא לן דשתי תפירות חיבור כ"ש ארוג. הילכך נראה לר"ת לפרש שעטנז יחדו שהא כל אחד שוע לבד טווי לבד ונוז לבד והא"ל מחובר יחדיו. ונוז היינו שזור כדתנן במס' כלאים נלוז ומליז והוא לאביו שבשמים לשון עקש ופתלתול לפי שחוט משזור מעוקם ונפתל והך דחוטא ספיקא דרבנן לפי שלא היה שזור וצריך נמי דבעינן כל שלשתן בהדי יחדיו איכא או שוע וחבורו כעין לבדים או טווי בלא שוע ונוז וחבורו כעין בגדים גרועים דלא שזורי ולא שוע או נוז ששוזר פתילה של צמר ושל פשתים וחבורם. והא דאיצטריך למישרי כלאים בציצית משום דבעינן שיהא חוט של תכלת שזור [illegible] פרק המוצא תפילין. המוצא תכלת בשוק לשתות פסולה חוטין כשרה. ומוקי לה [illegible] ודאי לשם ציצית טוואן. ובסיפרי מפיק לה מקרא דשוזרים בעינן דקאמר והתם פתיל תכלת [illegible] לי אלא תכלת לבן מנין אמרה תורה תן תכלת בציצית ותן לבן מה תכלת טווי ושזור אף [illegible] וסתם בגדים נמי יש לתן חוטין שוזרין. בסוף חבור כדי שלא יפסיד הבגד כדאמרינן בעי [illegible] תפילין. ודילמא ארישא רישיתא תלימא סייבינהו הילכך הוי תכלת בסרין כלאים דאורייתא [illegible] בתרא דמסכת כלאים אין חייבין משום כלאים אלא על טווי וארוג שנאמר שעטנז שוע [illegible] דנוז היינו ארוג ור"כ היה בו לסתר שאינו חייב אלא על שוע טווי וארוג אלא לאו למידרש כל [illegible] אלא משום טווי להודיה נקטיה אבל ארוג נפקא לן מיחדו:

כ א מיי' פ"ד מהל' משכב ומושב הל"ג סמג לאוין קלא:

כא ב מיי' פ"י מהל' כלאים הל' כו (ועי' בכ"מ) סמג לאוין רפג טוש"ע יו"ד סי' שא סעי' [illegible]:

כב ג ד מיי' שם הל' כה טוש"ע שם סעי' ו:

כג ה מיי' שם הל' כו (טוש"ע יו"ד סי' שג סעיף א):

כד ו מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הל' [illegible] סמג לאוין קיא טוש"ע יו"ד סי' קצ סעי' י:

כה ז מיי' פ"ט מהל' [illegible] סמג [illegible] טוש"ע יו"ד סי' [illegible] סעיף ד:

כו ח מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הל' [illegible] סמג שם טוש"ע יו"ד סי' קצ סעי' לג:

מוסף רש"י
ראה לעיל דף ס ע"ב למטה

פסחים מ: פ"ש

[עי' תוס' חולין לב. [illegible]]

[כתובות כ]

[שבת ג. קט.]

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה בגד וכו' וי"ל דלא שייך ביטול ברוב. כ"כ פי' חולין [illegible] ע"ש תוס' ד"ה [illegible] וכו' [illegible] לפס כוס:

כלאים פ"ט מ"ח